

A TUDÓS BÍRÓ, AKI AZ IGAZSÁGRA TANÍTOTT SOKAKAT – 75 ÉVE SZÜLETETT LÁBADY TAMÁS

HÁMORI Antal
egyetemi docens (BGE)

Lábady Tamás (Baja, 1944. július 6. – Budapest, 2017. augusztus 11.) sokak által ismerhetett, például a tárgyalótermek soraiból, a tantermek padsoraiból, a jogtudományi kiadványokban megjelent írásaiból; summa cum laude minősítéssel 1968-ban állam- és jogtudományi doktorrá avatott, 1970-ben nyert bírói kinevezést, 1990 és 1999 között alkotmánybíróként szolgált, hat éven át az Alkotmánybíróság helyettes elnöke, 2003 és 2012 között a Pécsi Ítéltábla elnöke, címzetes kúriai bíró is volt; bírói munkáját az első pillanattól kezdve szolgálatként élte meg:¹ „Ez szolgálat, amit csak alázatosan, megfelelő méltósággal és komolysággal lehet teljesíteni.”²

Lábady Tamás 1972-től – a bírói hivatása mellett – a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszékén tanított, adjunktus, docens, 1988-ban az állam- és jogtudományok kandidátusa, 1989-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar címzetes egyetemi docense, 2017-ben címzetes egyetemi tanára lett, 1995-től haláláig a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar oktatója, a Magánjogi és Kereskedelmi Jogi Tanszék, illetve a Polgári Jogi Tanszék egyetemi docense, majd 2014-től címzetes egyetemi tanára, a polgári jog, ezen belül a családjog kiváló tudósa, az életvédelmi jog kimagasló képviselője volt.

Lábady Tamás közel félévszázados tudományos szolgálatát – tanítványai és kollegái szeretete által övezve – a 60. és a 70. életévének betöltése alkalmából kiadott kötetekben³ található életrajzi adatok, bibliográfiák, a Magyar Tudományos Művek

¹ Ld. *Újjászületés. Dr. Lábady Tamás jogtanárral, volt alkotmánybíróval beszélget Bodnár Zita*. Budapest, Kairosz, 2007. 26.: „A bírói munkámat az első pillanattól kezdve szolgálatként éltem meg.” [A továbbiakban: BODNÁR]

² Uo.

³ Ld. pl. NOCHTA Tibor – BÖLCSKEI János (szerk.): *Emlékkönyv Lábady Tamás 60. születésnapjára tanítványaitól*. Budapest, Szent István Társulat, é. n. 509–515.; CSEHI Zoltán – KOLTAY András – LANDI

Tárában rögzített alkotásai is mutatják; A magyar magánjog (polgári jog) általános része című, rendkívül értékes, számos kiadást megélt – bioetikai kérdéseket is felvető – tankönyvén⁴ jogászgenerációk nőttek fel, előadásában és írásaiban a jog és az etika határterületeit is érintette.⁵ Általános részi tankönyvét halála után egykori tanítványai, későbbi tanszéki munkatársai frissítették és jelentették meg új kiadásban; még sokáig fogja szolgálni a joghallgatók újabb generációit.⁶ Halálát követően Pázmányos tanszéki kollégái, illetve a magánjogot oktatók közössége két kötettel is igyekezett emlékéit ápolni, tudományos életművét tovább éltetni.⁷

Vékás Lajos szerint az elmúlt negyed század monografikus- és tankönyvirodalmának csúcspontját alkotta meg Lábady Tamás *A magyar magánjog (polgári jog) általános része* című munkájával.⁸

Kőrös András Lábady Tamásra emlékezve ekként írt a könyvről: „Nemzetközileg elismert, neves professzorok tankönyveiből, jegyzeteiből tanultam a polgári jogot. A magánjogi gondolkodás rejtelmeibe kiemelkedő színvonalú művek vezettek be. Amikor 1997-ben – már legfelsőbb bírósági bíróként – kezembe vettem Lábady Tamás akkor megjelent könyvét, amely a magyar magánjog (polgári jog) általános részét tartalmazza, mégis egy új világ tárult elém. A száraz és sokszor nehézkes jogi fogalmak, szabályok, elméletek valósággal életre keltek és kiszínesedtek abban a kultúrtörténeti környezetben, amelyekben a Szerző azokat bemutatta. Az irodalmi idézetek, művészettörténeti példák, az érdekes történelmi-társadalmi utalások szinte lehetetlenné tették a tankönyvként aposztrofált írásművet.”⁹

Lábady Tamás kiemelkedő pályáját jelzi, hogy több ciklusban volt a Magyar Tudományos Akadémia Közgyűlésének doktor képviselője, részt vett az új Polgári Törvénykönyv Kodifikációs Szerkesztőbizottságának és Operatív Szakmai Bizottságának

Balázs – POGÁCSÁS Anett (szerk.): *(L)ex Cathedra et Praxis. Ünnepi kötet Lábady Tamás 70. születésnapja alkalmából*. Budapest, Pázmány Press, 2014. 13–14.

⁴ Ld. pl. LÁBADY Tamás: *A magyar magánjog (polgári jog) általános része*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus, 2002. 3. (javított), bővített kiadás 257., 289–290. (a 15. oldalon a lektor, Harmathy Attila előszavával, amely szerint: „Azon kívül, hogy a polgári joggal most először találkozó hallgatók számára szolgáltat tananyagot, ezen túlmenő igényeket is kielégít és az alapképzés követelményeit meghaladó, a doktori képzésben is használható ismereteket is tartalmaz, továbbá a polgári joggal foglalkozó szakembereknek is érdekes olvasmány.”).

⁵ Ld. pl. LÁBADY Tamás: Szabadságra elhívatva az életért. In HÁMORI Antal – ROJKOVICH Bernadette – SZILÁGYI Szilvia: *Szabadságra elhívatva az életért*. Budapest, Magyar Katolikus Családegyesület, Budapest, 2007. 59–62.

⁶ LÁBADY Tamás: *A magánjog általános tana* (új kiadás, szerkesztette: KOLTAY András – LANDI Balázs – NAVRATYIL Zoltán – POGÁCSÁS Anett). Budapest, Szent István Társulat, 2018.

⁷ Az egyik tanulmányaiból ad közre egy alapos, áttekinthető válogatást, ld. LÁBADY Tamás: *Megtartott szó – válogatott jogi tanulmányok* (szerkesztette: KOLTAY András – LANDI Balázs). Budapest, Wolters Kluwer, 2018. A másik kollégái, pályatársai 19 tanulmányát tartalmazza, amelyek mindegyike reflektál munkásságára, ld. KOLTAY András – LANDI Balázs – MENYHÁRD Attila (szerk.): *Lábady Tamás emlékkönyv*. Budapest, Wolters Kluwer, 2019.

⁸ „A joghoz hozzátartozik a kultúra. Lábady Tamás köszöntése.” 2014. november 4. <https://jak.ppk.hu/aktualis/aktualitasok/a-joghoz-hozzatartozik-a-kultura>

⁹ <http://jak.ppk.hu/polgari-jogi-tanszek/i-m-labady-tamas/tisztelgesek>: Kőrös András: Érezve és gondolkodva. Emlékképek Lábady Tamásról.

munkájában, alapítója és szerkesztőbizottsági elnöke volt a *Bírósági Döntések Tára* című folyóiratnak, és az *Ítéltótlablai Határozatok* című folyóirat szerkesztőbizottságának is tagja volt.

1999-ben a Magyar Köztársaság elnöke Lábady Tamás részére a Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetését adományozta, 2006-ban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán „Pro Facultate” kitüntetésben részesült, 2011-ben a Deák Ferenc-díj kitüntetettje, és tehetséggondozó szolgálatát az Országos Tudományos Diákköri Tanács Mestertanár Aranyéremmel ismerte el, 2012-ben elnyerte a legmagasabb igazságügyi kitüntetést, a Juhász Andor-díj arany fokozatát, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöksége a „Jog szolgálatában” kitüntetést adományozta részére, és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Emlékérmét vehette át, 2013-ban Pécs Megyei Jogú Város Közgyűlése a jogtudomány területén elért kiemelkedő teljesítményéért „Pro Communitate” emlékéremmel tüntette ki, 2015-ben a Magyar Bioetikai Társaság elnöksége az élet védelmében kifejtett szolgálatáért a Gaizler Gyula-emlékérmét adományozta neki. Székfoglaló előadását a Szent István Tudományos Akadémián 2017. március 6-án, *Az emberi személy az új Polgári Törvénykönyvben* címmel tartotta meg.

A tudós bíró életvédő szolgálatát, küldetését alkotmánybíróként is megélte; mind a halálbüntetés alkotmányellenességéről szóló 23/1990. (X. 31.) AB határozathoz, mind pedig a két abortusz-döntéshez, a 64/1991. (XII. 17.) AB határozathoz és a 48/1998. (XI. 23.) AB határozathoz megismerendő véleményt fűzött. Lábady Tamás nemcsak az „erkölcsi szörnyeteg bűnöző”¹⁰ élete és emberi méltósága mellett állt ki, hanem alkotmánybíróként egyedül ő foglalta írásba, hogy a még meg nem született embernek is alanyi joga van az élethez, a megfogant magzat is jogalany, alkotmányjogi értelemben is ember, megilleti őt az alanyi jogi jogvédelem, a művi abortusz alkotmányellenes.

A Szabadságra elhivatva az életért című, 2006. szeptember 25-i konferencián tartott előadásában így fogalmazott: „A szabadság csak az életre, az élet védelmére, az élet igenlésére irányulhat. [...] Az a kultúra és az az állam, amely a gyakorlatilag korlátlan abortuszhoz, sterilizációhoz, eutanáziához, eugenikai módszerekhez folyamodik, a szabadság ellensége, mert egyedül csak az élet pártján álló felfogás szabad. Igazán szabadnak lenni tehát azt jelenti, – és ez Tacitus 19 évszázaddal ezelőtt feltett kérdésére a végleges felelet – hogy képesek vagyunk az életet választani, az Életet, azaz a második isteni Személyt, aki maga az Élet, s a Szentháromság misztériumából következően maga a *Szeretet*.”¹¹

Lábady Tamás földi életének vége kapcsán például Ádám Antal, Benke József, Harmathy Attila, Komáromi László, Körös András, Nochta Tibor, Schanda Balázs, Sólyom László, Szuromi Szabolcs, Varga Zs. András emlékeztek.¹²

2018. október 24-én a három egyetem, amelyeken tanított, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, az Eötvös Loránd Tudományegyetem

¹⁰ Ld. 23/1990. (X. 31.) AB határozat, Sólyom László alkotmánybíró párhuzamos véleménye 3. pont.

¹¹ LÁBADY (2007) i. m. 62. Lábady Tamás életvédő szolgálatához ld. még pl. LÁBADY Tamás: *Életjog – Haláljog? Magyar Bioetikai Szemle*, 2008/1. 3–6.

¹² „Tisztelgések” <http://jak.ppk.hu/polgari-jogi-tanszek/i-m-labady-tamas/tisztelgesek>

Állam- és Jogtudományi Kar, a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszékei szervezésében, a PPKE dísztermében emlékülésen előadással tisztelegtek: Benke József, Kecskés László, Kisfaludi András, Koltay András, Landi Balázs, Menyhárd Attila, Navratyil Zoltán, Nochta Tibor; bemutatva A magánjog általános tana¹³ és a Megtartott szó. Válogatott jogi tanulmányok¹⁴ című köteteket.¹⁵

Lábady Tamás az Igazságra tanított sokakat; Nochta Tibor a következőket írja: „Szerettem volna sok-sok mindent viszonzni, sőt meghálálni, de most már csupán annyit tehetek, hogy követem és továbbadom mindazt a szakmai és erkölcsi értékrendet, igényességet, amelyet ő mutatott meg.”¹⁶

Schanda Balázs szavai szerint: „Lábady Tamás rendíthetetlen hite, az élet, a házasság és a család iránti megélt elkötelezettsége, készsége, hogy páratlan szakmai felkészültségét jó ügyek szolgálatába állítsa, mérce marad mindebben.”¹⁷

Sólyom László még a (L)ex Cathedra et Praxis című kötetben írta Lábady Tamásról: „Úgy tudott mindig kiállni a jogért, a jog alapjaiért, hogy erkölcsi meggyőződését is következetesen érvényesíteni tudta.”¹⁸

Lábady Tamás hitét, szeretetét mutatja: „S ekkor megélttem a nikodémusi találkozást. Igen, hiszem, hogy az ember újjá tud születni! Megértettem, hogy nem a karrierem a döntő, hanem elsődlegesen férjként, apaként kell élnem, és az értékrendemen alapvetően változtatnom kell. Mindenben és mindenütt helyettesíthető vagyok, de férjként és apaként helyettesíthetetlen.”¹⁹

„A hitvestársak, amikor egymásnak időznek, akkor tulajdonképpen Krisztusnak időznek, amikor egymást ölelik, Istent ölelik magukhoz, amikor a hitvesek a teljes lelki, szellemi, testi egységben egybeolvadnak, akkor a Szentháromság katartikus élményét élik át. Tulajdonképpen a házasság a Szentháromság szeretetkapcsolatának földi leképezése, a Szentháromság ikonja, amely egyúttal azt is jelenti, hogy házasságnak lenni egyet jelent az apostolkodással is.”²⁰

„[...] mint teremtménynek elsődleges küldetése az, hogy Istenre hagyatkozzam, alázatosan figyeljek az Ő hangjára.”²¹

„Ha túl gyenge is vagyok, tudom, hogy a bennem élő Krisztus bármire képes!”²²

¹³ LÁBADY Tamás: *A magánjog általános tana*. Budapest, Szent István Társulat, 2018.

¹⁴ LÁBADY Tamás: *Megtartott szó – válogatott jogi tanulmányok*. Budapest, Wolters Kluwer, 2018.; Ld. NAVRATYIL Zoltán: Lábady Tamás: Megtartott szó. Válogatott jogi tanulmányok című kiadvány ismertetése. *Polgári Jog*, 2019/5–6.

¹⁵ Ld. pl. MOLNÁR Sarolta Judit: Lábady Tamás emlékülés a PPKE Jog- és Államtudományi Kar, az ELTE és a PTE Állam- és Jogtudományi Karának Polgári Jogi Tanszékei szervezésében. *Polgári Jog*, 2019/3–4.

¹⁶ NOCHTA Tibor: Velem maradó emlékek Lábady Tamásról. *Jura*, 2018/2. 573.

¹⁷ <http://jak.ppk.hu/polgari-jogi-tanszek/i-m-labady-tamas/tisztelgesek>: SCHANDA Balázs: Lábady Tamásra emlékezve.

¹⁸ SÓLYOM László: Iskola a határon. In: CSEHI–KOLTAY–LANDI–POGÁCSÁS i. m. 19.

¹⁹ BODNÁR i. m. 73–74.

²⁰ Uo. 86–87.

²¹ Uo. 87.

²² Uo. 109.